

XVII. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasiain lautakunnan kertomus vuodelta 1910 oli seuraavaa sisällystä:

Kaupunginvaltuuston työväenasiain lautakunnan jäseninä olivat vuonna 1910 seuraavat henkilöt, nimittäin kunnallisneuvos V. von Wright, puheenjohtajana, aktuaari Oskar Groundstroem, varapuheenjohtajana, professori C. E. Holmberg, tehtailija Hj. Fagerroos, professori Uno Lindelöf, pastori Emil Murén ja johtaja E. W. Walldén. Varamiehinä olivat insinööri, lehtori J. Reuter, johtaja W. A. Lavonius, kirjaltaja Fr. Ahlroos, lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth, kunnan työnvälitystoimiston johtaja A. H. Karvonen, puutarhuri V. F. Sagulin ja prokuristi C. F. Fagerholm.

Lautakunnan
kokoonpano.

Lautakunta on kertomusvuoden kuluessa käsitellyt seuraavat tärkeämmät asiat ja niistä joko antanut vaaditut lausunnot tai, kun syytä on ollut, tehnyt esityksiä kaupunginvaltuustolle.

Jo ennenkuin lautakunta oli ehtinyt perustautua sen jälkeen kun uudet jäsenet siihen oli valittu 1909 vuoden lopussa eronneiden sijaan, vaadittiin lautakunnalta lausuntoa maistraatin tammikuun 20 päivänä antamassa lähetepäätöksessä, jossa maistraatti, sittenkun läänin kuvernööri oli kenraalikuvernöörin määräyksestä käskenyt maistraatin mahdollisimman pian antaa selvityksen kaupungissa silloin vallitsevasta työttömyydestä sekä sen ehkäisemiseksi tarpeellisista toimenpiteistä, käski lautakunnan vaivashoitohallituksen, poliisilaitoksen, kunnan työnvälitystoimiston ja kaupungin rakennuskonttorin kanssa neuvoteltuaan joutuisimmin antaa selvityksen asiasta maistraatille. Neuvottelu pidettiin kunnallisneuvos von Wrightin puhetta johtaessa tammikuun 22 päivänä, ja päätettiin vastauskirjelmässä ensinnäkin ilmoittaa, mitä työttömyyden ehkäisemistä tai sen seurausten lieventämistä tarkoittavia asioita oli kunnan viranomaisissa vireillä ja missä vaiheessa ne olivat, sekä sitten esittää neuvottelijain samaa käsitys paikkakunnalla silloin vallitse-

Työttömyys-
kysymyksiä.

vasta työttömyydestä ja sen vaatimista toimenpiteistä. Kirjelmä päättyi seuraavaan yleislausuntoon, joka ansainnee saada sijansa tässä:

„On tunnettua, että suurimmalla osalla työttömiä ei ole käytettävänään säästöjä elatukseen työansion lakatessa. Tästä johtuva hätä kohtaa raskaimmin työttömiä perheenisiä, joiden niinkään on vaikea poistua perheensä luota etsiäkseen ansiota toiselta paikkakunnalta. Yhteiskunnan puolelta ehkä tarpeellisten toimenpiteiden tulee sentähden etusijassa kohdistua paikkakunnalta kotoisin oleviin elatusvelvollisiin työttömiin miehiin. Perheettömät miehet, jotka eivät suostu vastaanottamaan toisella paikkakunnalla tarjottua työtä, jätettäköön omiin oloihinsa, paitsi erittäin hellittävässä tapauksissa. Apua suoranaisina raha-avustuksina tahi korottomina lainoina, joita harvoin maksetaan takaisin, ei ole annettava, vaan on tuollaisten almujen sijasta mikäli mahdollista hankittava työansion tilaisuutta. Sitä varten toimeenpantavat yleiset työt lienee teetettävä kunnan omiksi tarpeiksi valtioapua käyttämättä.“

Viimeksi mainittu kysymys eli työttömyyden vähentämistä tarkoittavain kunnan toimenpiteiden avustaminen valtiovaroilla oli erikoisesti käsiteltävänä lautakunnan kokouksessa huhtikuun 4 päivänä, jolloin lautakunta maistraatin pyynnöstä antoi lausunnon 1909 vuoden toisten valtiopäiväin anomuksesta valtioavun myöntämisestä työttömyyden vähentämistä ja työttömyyden aikaansaaman hädän lieventämistä tarkoittavia toimenpiteitä varten. Kun kuitenkin kaupunginvaltuusto jo aikaisemmin oli lausunut mielensä asiasta antaessaan lausunnon 1908 vuoden toisten valtiopäiväin tekemästä, erinäisiä työttömyyden aiheuttamia toimenpiteitä koskevasta anomuksesta, katsoi lautakunta, mainittuun lausuntoon viitaten, ettei ollut aihetta lähemmältä kajota edellä mainitussa anomuksessa kosketeltuihin yleisiin kysymyksiin puheena olevain avustusten suotavuudesta.

Vielä kolmannessakin muodossa on kysymys työttömyyden ehkäisemisestä ollut lautakunnan käsiteltävänä. Niinkuin lautakunnan vuodelta 1909 antamasta kertomuksesta näkyy, sai lautakunnan sihteeri lautakunnan kokouksessa lokakuun 7 päivänä mainittua vuotta toimekseen laatia käytettävissä olevaan tilasto- ja muuhun aineistoon nojautuvan esityksen työttömyydestä, sen laadusta ja laajuudesta tässä kaupungissa sekä sen ehkäisytoimenpiteistä. Tarkoitettun tutkimuksen suoritti sihteeri loppuun huhtikuussa 1910, minkä jälkeen ja sittenkun kaupunginvaltuusto oli tarkoitusta varten myöntänyt tarpeellisen määrärahan, se painatettiin lautakunnan julkaisujen n:o:na 6, jonka nimenä oli *Arbetslösheten i Helsingfors och kommunens åtgärder för dess bekämpande 1903—1910*. Esitys, joka siihen kuuluvine tilastotauluineen

käsittää 65 oktaavisivua, on aineiston ja asian laadun mukaan jaettu seuraaviin lukuihin: I. Työttömyys Helsingissä sosialisena ilmiönä: 1) Miesten työ yleensä, 2) Erinäiset miesten ammatit, 3) Naisten työ; II. Työttömyyden syyt: 1) Ilmasto, 2) Väkiluvunmuutokset, 3) Taloudelliset olot; III. Kunnan toimenpiteet: 1) Vaivahoito, 2) Tilapäiset avustustoimenpiteet, 3) Yleiset työt, 4) Työnvälitys, 5) Kunnan työttömyysvakuutuksen merkitys. Tutkimus päättyi lausuntoon, että olisi sekä luonnollista että toivottavaa, että pikaisella toiminnalla kuntain puolelta maaperää muokattaisiin vas-
taiselle laajemmalle työväenjärjestöjen työttömyyskassain avustami-
selle valtiovaroista.

Lautakunnan kokouksessa syyskuun 8 päivänä pantiin painettu esitys pöydälle odottamaan kaupungin ammattiosastoilta ehkä saapuvaa esitystä toimenpiteistä niiden suunnitteleman työttömyyskassain avustamiseksi kunnan varoilla. Suomen ammattijärjestön puheenjohtaja kuitenkin ilmoitti kirjelmässä marraskuun 16 päivältä, että niin kauan kuin kysymys ammattiosastojen työttömyyskassain järjestämisestä oli valmisteltavana, ei edellä mainitun suuntaista esitystä ollut odotettavana, minkä jälkeen lautakunta joulukuun 16 päivänä päätti tästä huolimatta jo nyt asettaa pienemmän valio-
kunnan antamaan periaatteellista selvitystä kunnallisen työttömyys-
vakuutuksen järjestämisestä tässä kaupungissa sekä tarpeen vaa-
tiessa laatimaan ehdotusta siksi.

Mainitsemista niinkään ansainnee, että lautakuntaa pyydettiin lähettämään edustaja Parisissa syyskuun 20—22 päivänä pidettävään kansainväliseen työttömyyden ehkäisykonferenssiin ja että lautakuntaa siellä edusti lakitieteentohtori Leo Ehrnrooth. Konferenssiin annetun yleisraportin toimenpiteistä, joihin meidän maassa oli ryhdytty työttömyyden torjumiseksi, oli lautakunnan sihteeri laatinut.

Lautakunnan kokouksessa joulukuun 23 päivänä 1909 oli pantu pöydälle lautakunnan sihteerin laatima kunnallisia työväenvalio-
kuntia koskeva promemoria. Asiaa seuraavan helmikuun 23 päi-
vänä edelleen käsiteltäessä oli lautakunta sitä mieltä että, kun kaupunginvaltuusto ei ollut edes yksityiskohtaisesti käsiteltäväksi ottanut sitä ehdotusta kunnan työntekijäin työohjeiksi, minkä raho-
toimikamari kaupunginvaltuuston toimenannosta oli huolellisen val-
mistelun jälkeen vasta alun toista vuotta takaperin laatinut, ei esityksen tekeminen kunnallisen työväenvaliokunnan perustamisesta tänne voinut toistaiseksi tulla kysymykseen.

Vastamainittuna päivänä päätti lautakunta puoltosanansa kera kaupunginvaltuustolle lähettää sihteerinsä antaman, valtuustolle osotetun anomuksen 500 markan suuruisen määrärahan myöntämi-

Kunnalliset
työväenvalio-
kunnat.

Asuntokysy-
myksiä.

sestä sihteerille, jotta hän saisi tilaisuuden ottaa osaa Wienissä pidettävään IX kansainväliseen asuntokongressiin, johon sihteeri oli antanut alustuksen kuntain asuntopolitiikasta Suomessa, ja siellä perehtyä asumusuudistuksen alalla tehtyihin uusimpiin huomioihin ja siinä vallitseviin virtauksiin sekä sen ohessa Budapestissä tutustua sinne yleisillä varoilla rakennettuihin työväen vuokra-asuntoihin. Anotun matka-avun valtuusto myönsi kokouksessaan huhtikuun 4 päivänä. Oltuaan toukokuun loppu- ja kesäkuun alkupuolen puheena olevalla opintomatalla antoi lautakunnan sihteeri säädetyn matkakertomuksen, jonka lautakunta lähetti kaupunginvaltuustolle ja joka sittemmin valtuuston myöntämällä määrärahalla painatettiin lautakunnan julkaisujen n:ona 7 nimellä: „*Sosiaaliselta opintomatkalta, Huomioita ja huomautuksia.*“ Paitsi Wienissä ja Budapestissä kävi sihteeri Berlinissäkin, ja matkakertomuksessa on myös tietoja siellä viime keväänä pidetystä yleisestä kaupunginrakennusnäyttelystä ynnä siellä toimivista sosiaalisista ja oikeusaputoimistoista. Kertomus päättyi ehdotukseen muun muassa erikoisen lautakunnan perustamisesta tšekäläistä kunnallista asumusuudistusta varten. Tämä asia otettiin erikoisesti käsiteltäväksi lautakunnan kokouksessa loka-kuun 20 päivänä, jolloin sihteeri sai toimekseen lautakunnalle antaa selvityksen vastaavista ulkomaisista laitoksista sekä laatia lähemmän esityksen asiasta Helsingin oloja silmällä pitäen. Samalla päätettiin että, kunnes mainittu yleinen kysymys oli periaatteellisesti käsitelty, saisi lautakunnassa joulukuun 23 päivästä 1909 lähtien vireillä ollut ehdotus kunnan asunnonvälitystoimiston perustamisesta jäädä lepäämään. Lautakunnan sihteerin laatima esitys asumusuudistusta varten ulkomailla olevista virallisista yhteiskuntaelimistä, joka esitys sillä välin oli julkaistu Työtilastollisessa aikakauslehdessä, sekä hänen laatimansa ehdotus Helsingin kaupungin asuntolautakunnan johtosäännöksi esiteltiin lautakunnan kokouksessa joulukuun 16 päivänä, jolloin ne pantiin pöydälle vastaista keskustelua varten. Asiaa ei ehditty vuoden varrella käsitellä loppuun.

Kunnallinen
oikeusapu.

Puheenjohtajan esityksestä ja koska sekä sovintolautakunta oli kaupunginvaltuustolta anonut määrärahaa köyhäinasianajajan palkkaamiseksi, että työväenasiain lautakunnan sihteerin vähävaraisille ja työväenluokkaan kuuluville henkilöille antama oikeusapu oli asiainhaarain pakosta saavuttanut laajuuden, jommoista ei suinkaan ollut tarkoitettu hänelle vahvistetussa johtosäännössä, päätti lautakunta maaliskuun 10 päivänä kaupunginvaltuustolle tehdä esityksen, että valtuusto päättäisi hetimiten valmisteltavaksi ottaa kysymyksen edellä mainittuihin yhteiskuntaluokkiin kuuluville henkilöille annettavan kunnallisen oikeusavun yhdenmukaisesta järjestämisestä. Tähän esitykseen myöntyen asetti valtuusto sittemmin

tarkoitusta varten kolmimiehisen valiokunnan, johon lautakunnan puheenjohtaja kuului jäsenenä ja jossa sen sihteerinäkin kuultiin asiantuntijana. Kaupunginvaltuusto ei käsitellyt asiaa vuoden varrella loppuun.

Lautakunnan kokouksessa syyskuun 8 päivänä oli käsiteltävänä maistraatin lähetepäätös elokuun 17 päivältä, jossa maistraatti oli käskinnyt lautakunnan antaa lausunnon tämän kaupungin kaupunkilähetyksen johtokunnan k. senaattiin antamasta ja sieltä Uudenmaan läänin kuvernöörinviraston välityksellä maistraattiin lausunnon antamista varten lähetetystä kirjelmästä, jossa mainittu johtokunta oli anonut, että sille palvelijatarhen ja turvattomain nuorten tyttöjen turvakodin voimassapitämiseksi myönnettäisiin yleisistä varoista sekä 5,000 markan määräraha kerta kaikkiaan että 3,000 markan määräraha vuosittain. Kirjelmässä samalta päivältä lautakunta vastusti määrärahan myöntämistä palvelijatarhoktia varten ja huomautti, että lasten turvakotia koskeva lausunto oli sopivin vaivahoitohallituksen ja poliisilaitoksen antaa.

Kaupunkilähetyksen turvakoti.

Puoltavan kirjelmän kera lokakuun 20 päivältä lähetti lautakunta rahatoimikamariin korkeampain suomenkielisten työväenopetuskurssien toimikunnan anomuksen että kaupungin vakinaiseen menosääntöön pantaisiin 15,000 markan määräraha puheena olevain kurssien voimassa pitämiseksi vuonna 1911. Samantapaisen anomuksen oli ruotsinkielisten kurssien toimikunta antanut rahatoimikamariin. Vaikkei kamari pannut näitä määrärahoja vuodeksi 1911 laatimaansa budjettiehdotukseen, otti kaupunginvaltuusto ne kuitenkin mainitun vuoden menosääntöön.

Työväenkurssit.

Vaikuttaakseen kuitenkin mikäli mahdollista siihen suuntaan, että tšekäläinen korkeampi työväenopetus tulisi vakavalle pohjalle ja siihen voitaisiin kiinnittää päteviä, innostuneita henkilöjä, jotka laajemmassa määrässä voisivat käyttää kykynsä työväen sivistyskannan kohottamisen hyväksi, ehdotti lautakunnan puheenjohtaja lautakunnan kokouksessa joulukuun 16 päivänä, että lautakunta jälleen ottaisi valmisteltavaksi kysymyksen työväenopiston perustamisesta tähän kaupunkiin. Tätä esitystä lautakunnan kaikki jäsenet kannattivat yksimielisesti.

Työväenopetuskurssien toimikuntain antamat kertomukset lukuvoodelta 1909—10 lähetti lautakunta muistuttamatta kaupunginvaltuustolle.

Samoin kuin edellisenäkin vuonna painatettiin lautakunnan toimintakertomus voodelta 1909 ynnä sihteerin kertomus samalta voodelta sekä katsaus niiden yhdistysten ja laitosten toimintaan, jotka mainittuna vuonna olivat lautakunnan silmälläpidon alaisina nauttineet määrärahoja anniskeluosakeyhtiön voittovaroista. Näiden

Vuosi-kertomus.

yhdistysten ja laitosten antamat tilit mainittujen määrärahojen käytämisestä lähetettiin kertomuksen kera kaupunginvaltuustolle (lautakunnan julkaisu n:o 5).

Määrärahoja
anniskelu-
osakeyhtiön
voittovaroista.

Samanlaisia määrärahoja anniskeluosakeyhtiön 1909 vuoden voittovaroista puolsi lautakunta kirjelmässä huhtikuun 16 päivästä 28 yhdistyksestä ja laitoksesta, jotka olivat niitä anoneet yhteensä 65,950 markkaa, annettavaksi 17 hakijalle kaikkiaan 22,000, vaihtoehtoisesti 32,000 markkaa. Tästä summasta kaupunginvaltuusto myönsi ainoastaan 1,500 markkaa Suomen naisyhdistykselle sen työläisnaisten kesäsiirtolan voimassapitoon. Kaikki muut lautakunnan välityksellä saapuneet, määrärahojen saamista anniskeluosakeyhtiön voittovaroista tarkoittavat hakemukset jätti valtuusto huomioon ottamatta.

Kirjasto.

Lautakunnan kirjastoon on myöskin vuonna 1910 tilaamalla hankittu tai maksutta saatu seuraavat aikakautisjulkaisut: *Suomesta*: Työtilastollinen aikakauslehti, Yhteiskunta-taloudellinen aikakauskirja, Ammattijärjestö; *Ruotsista*: Social tidskrift liitteinen, Kungliga kommerskollegii arbetsstatistiska meddelanden, *Industria*; *Tanskasta*: Samfundets Krav, Tidsskrift for Arbejderforsikring; *Saksasta*: Reichs-Arbeitsblatt, Soziale Praxis, Kommunale Praxis, Zeitschrift für Wohnungswesen, Sozialistische Monatshefte; *Ranskasta*: Le Musée social; *Englannista*: The Progress.

Työväenluokkaan kuuluvia henkilöjä varten olevan lautakunnan oikeusaputoimiston toiminnasta tehdään selkoa tämän oheisessa sihteerin vuosikertomuksessa.

Lautakunnan
kokoukset y. m.

Kertomusvuonna on lautakunta kokoontunut 11 kertaa, sen sijaan että kokouksia oli 7 vuonna 1909 ja 8 vuonna 1908. Lähteviä kirjeitä oli 30, sen sijaan että niitä oli 38 vuonna 1909 ja 70 vuonna 1908.

Työväenasiain lautakunnan sihteerin lautakunnalle antama kertomus toiminnastaan vuonna 1910 oli seuraavaa sisällystä:

Eräiden yhdis-
tysten ja lai-
tosten toimin-
nan tarkastus.

Niiden laitosten ja yhdistysten toiminnan tarkastus, jotka lautakunnan silmälläpidon alaisina ovat vuonna 1910 nauttineet avustusta kunnan varoista, ei ole voinut olla laaja, syystä ettei kaupunginvaltuusto anniskeluosakeyhtiön 1909 vuoden voittovaroja jakaessaan ollut mainittuun tarkoitukseen osottanut enempää kuin 1,500 markkaa Suomen naisyhdistyksen työläisnaisten kesäsiirtolan voimassapitoon, lukuun ottamatta niitä kaikkiaan 25,000 markan määrärahoja, mitkä vuoden varrella maksettiin vastamainituista varoista korkeampain ruotsin- ja suomenkielisten työväenopetus-

kurssien kannattamiseksi. Vuoden alussa kuitenkin käytiin useimmissa niistä laitoksista, jotka aikaisemmin olivat saaneet kannatusapua kunnan varoista, minkä ohessa huomiota pantiin edellä mainittujen opetuskurssien toimintaan. Suomenkielisillä kurseilla on edelleen käynyt kaikkiaan 2,500—3,000 kuulijaa kunakin lukukautena, jota vastoin ruotsinkielisten kurssien kuulijaluku ja harrastus niihin näyttää, valitettavasti kyllä, olevan laimenemaan päin. Tärkeimpia numerotietoja näistä seikoista on mainittujen kurssien toiminnasta annetuissa painetuissa vuosikertomuksissa, jotka niiden toimikunnat ovat lautakunnan välityksellä kaupunginvaltuustolle lähettäneet.

Työväenopetuskurssien toiminta.

Pyynnöstä on sihteeri eräässä kristillisen työväenyhdistyksen iltamassa pitänyt esitelmän työttömyydestä Helsingissä ja kunnan avustamasta työttömyysvakuutuksesta.

Sihteerin antama oikeusapu työväenluokkaan kuuluville henkilöille ei ole kertomusvuoden kuluessa laajentunut, mikä oli odotettavaakin, sittenkun köyhäinasianajolaitoksen työvoimia oli väliaikaisesti lisätty. Neuvonpyytäjän luku oli eri kuukausina ja kaikkiaan koko vuonna sekä edelliseen vuoteen verraten seuraava:

Annettu oikeusapu.

	1909.	1910.		1909.	1910.
Tammikuu	95	120	Elokuu	92	100
Helmikuu	115	125	Syyskuu	107	89
Maaliskuu	128	116	Lokakuu	132	120
Huhtikuu	154	121	Marraskuu	109	114
Toukokuu	115	105	Joulukuu	91	99
Kesäkuu	74	75			
Heinäkuu	73	77	Yhteensä	1,285	1,261

Niinkuin edellisestä vuosikertomuksesta näkyy, johtui vuonna 1909 vallinneesta metallityöntekijäin lakosta että neuvonpyytäjän luku oli sangen suuri, varsinkin huhtikuulla. Tätä vastaavaa ilmiötä ei ollut huomattavana vuonna 1910. Vastaanottojen luku tämän vuoden eri kuukausina oli seuraava:

Tammikuu	12	Elokuu	14
Helmikuu	12	Syyskuu	13
Maaliskuu	11	Lokakuu	13
Huhtikuu	13	Marraskuu	13
Toukokuu	12	Joulukuu	11
Kesäkuu	11		
Heinäkuu	12	Yhteensä	147

Neuvonpyytäjän luku kutakin vastaanottoa kohti oli siis eri kuukausina keskimäärin seuraava:

	1909.	1910.		1909.	1910.
Tammikuu	8.6	10.0	Heinäkuu	5.6	6.4
Helmikuu	9.6	10.4	Elokuu	7.1	7.1
Maaliskuu	9.1	10.5	Syyskuu	8.2	6.8
Huhtikuu	14.0	9.3	Lokakuu	10.1	9.2
Toukokuu	9.6	8.8	Marraskuu	8.4	8.8
Kesäkuu	6.2	6.8	Joulukuu	7.5	9.0

Koko vuoden keskimäärä oli 8.9 vuonna 1909 ja 8.6 vuonna 1910.

Eri sukupuolten ja työläisryhmän sekä yhdistysten kesken ryhmittivät neuvonpyytäjät seuraavasti:

	Miehiä.	Naisia.	Yhteensä.
Teollisuus- ja käsityöläisiä	274	110	384
Rakennustyöläisiä	239	25	264
Ulko- ja apurityöläisiä	234	66	300
Palkollisia	3	52	55
Muita työläisiä y. m.	100	146	246
Yhteensä	850	399	1,249
Yhdistyksiä			12
		Kaikkiaan	1,261

Niinkuin näkyy, kuului neuvonpyytäjien enemmistö edelleen ammattityöntekijäin luokkaan.

Asiallisesti jakautuivat käynnit seuraavasti:

	1909.	1910.
Yhdistyksiä, apukassoja y. m.	55	26
Tapaturmain vahingonkorvaus	99	81
Irtisanominen työstä	30	50
Työpalkka	132	146
Alaikäisen työ	4	—
Lakko, työnsulku	50	—
Palkollisasiat	37	14
Muut työsuhteet	9	27
Vuokra ja häätö	133	130
Velkomisasiat	127	128
Erinäiset siviilioikeudelliset asiat	294	362

	1909.	1910.
Ulosmittaus	34	32
Rikosoikeudelliset asiat.....	142	141
Prosessioikeudelliset asiat	27	36
Verot	25	46
Vaivaishoito	9	6
Elinkeino-oikeus	10	5
Sosiaalinen valistus	12	3
Erinäisiä valituksia ja kyselyjä	56	28
Yhteensä	1,285	1,261

Samoin kuin ennenkin ovat neuvottelut aiheuttaneet kirjeenvaihtoa sekä haastekirjelmäin ja kaikenlaatuisten muiden kirjoitusten laatimista.

Useimmat asiat ovat olleet sen laatuista, että niiden käsittelyä ei ole edellytetty työväenasiain lautakunnan sihteerin johtosäännössä. Kunnallisen oikeusavun odotettavana oleva uudestijärjestäminen aikaansaanee toivottavan muutoksen tässä kohden.